Amsterdam University of Applied Sciences

Toegang tot het recht voor Amsterdammers in een kwetsbare positie

Gelijke toegang door een holistische werkwijze

Author(s)
Mein, Arnt

Publication date
2026

Document Version
Final published version

Link to publication

Citation for published version (APA):
Mein, A. (2026). Toegang tot het recht voor Amsterdammers in een kwetsbare positie: Gelijke toegang door een holistische werkwijze. Web publication or website, Hogeschool van Amsterdam, Kenniscentrum Ongelijkheid.

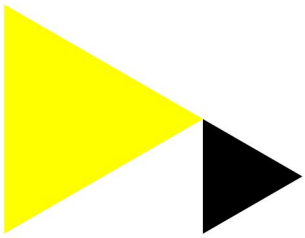

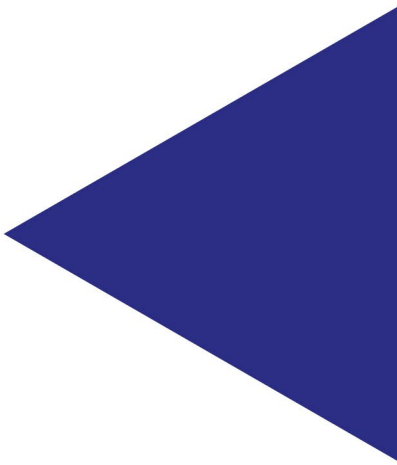

General rights
It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations
If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please contact the library: https://www.amsterdamuas.com/library/contact, or send a letter to: University Library (Library of the University of Amsterdam and Amsterdam University of Applied Sciences), Secretariat, P.O. Box 19185, 1000 GD Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Creating Tomorrow

Download date:13 okt 2026

KENNIS CENTRUM ONGELIJK HEID

Toegang tot het recht voor Amsterdammers in een kwetsbare positie

Gelijke toegang door een holistische werkwijze

Amsterdam, mei 2026

KENNIS CENTRUM ONGELIJK HEID

Passende rechtshulp: waar en hoe?

Hoe is voor rechtszoekenden uit Amsterdam, die zich in een kwetsbare positie bevinden, de toegang tot het recht? Kunnen zij gemakkelijk hulp vinden bij hun juridische problemen? En biedt de geboden hulp een passende en blijvende oplossing? Wat kunnen rechtshulpverleners doen?

Dit fact sheet geeft inzicht in deze vragen. Het is gebaseerd op verkennend onderzoek naar de toegang tot het recht van Amsterdammers in een kwetsbare positie. Het onderzoek uitgevoerd in 2025 door de Hogeschool van Amsterdam, gefinancierd door het Kenniscentrum Ongelijkheid en het Centre of Expertise Rechtvaardige stad.

Mensen die zich in een kwetsbare positie bevinden, als gevolg van bijvoorbeeld een onzeker inkomen of een onzekere woon- of leefsituatie, ondervinden relatief vaker juridische problemen. Die juridische problemen leiden vaak tot gezondheidsproblemen, zoals stress en slapeloosheid, financiële problemen of relatieproblemen. Met als gevolg weer nieuwe juridische problemen.[1]

Waar kan deze groep rechtszoekenden terecht? Het aanbod aan rechtshulp in Amsterdam is nogal versnipperd: er zijn (gespecialiseerde) rechtswinkels, sociaal raadslieden bij de buurtteams, Het Juridisch Loket en (sociaal) advocaten. En hoe wordt deze groep geholpen? Rechtshulpverleners zijn, als juridische professionals, doorgaans geneigd aan het juridische draadje te trekken van de kluwen van problemen waarmee de rechtszoekende zich presenteert. Bovendien hebben zij lang niet altijd de tijd en ruimte om de hele kluwen te ontwarren en zo te zoeken naar een passende en blijvende oplossing. Een meer samenhangende en holistische benadering lijkt dan ook op zijn plaats.

1 OESO, *Equal acces to justice for inclusive growth: Putting people at the centre, Parijs*: OECD Publishing, 2019 en M.S. Hoekstra & M. ter Voert, Komen juridische problemen harder aan bij burgers in kwetsbare omstandigheden? *Recht der Werkelijkheid*, 2022/3, p. 10-35

1

De vraag om rechtshulp

De meeste vragen liggen op het gebied van wonen, werken en winkelen

Met welke vragen dienen rechtszoekenden zich aan? Het beeld is zeer gevarieerd. Het zwaartepunt ligt niettemin op het gebied van werken, wonen en winkelen en alles wat daarmee samenhangt, zoals bijvoorbeeld schulden en incasso. Verder zijn er veel vragen over scheiding en omgangsregelingen en verblijf in Nederland.

Vaak is sprake van een cumulatie van juridische, financiële problemen en relatieproblemen. Deze problemen versterken elkaar.

Rechtszoekenden blijken vaak lang te wachten om aan de bel te trekken, waardoor de problemen nodeloos zijn verslechterd. De drempel om, buiten de eigen kring, hulp te zoeken wordt als hoog ervaren. Doorgaans zijn zij minder zelfredzaam.

Onderzoeksmethode

Wij hebben in 2025 30 gesprekken geobserveerd tussen rechtszoekenden en rechtshulpverleners en 25 verdiepende vraaggesprekken gevoerd met rechtshulpverleners. De rechtshulpverleners waren werkzaam bij Het Juridisch Loket, de buurtteams in Oost (sociaal raadslieden) en een rechtswinkel.

Het veldwerk is uitgevoerd door studenten HBO-Rechten en Sociaal Juridische Dienstverlening van de Hogeschool van Amsterdam, begeleid door onderzoekers van het lectoraat Responsieve rechtspraktijk.

2

De respons van rechtshulpverleners

Groot verschil in werkwijze: van advies tot bemiddeling

Hoe gaan de rechtshulpverleners bij de rechtswinkel, de buurtteam en Het Juridisch Loket te werk? Tijdens het consult richten zij hun aandacht in eerste instantie op de voorliggende juridische vragen. Zij brengen de rechtspositie van de betrokkene in kaart, zijn alert op lopende termijnen en proberen mogelijke onherroepelijke gevolgen en schade te voorkomen.

Uitzonderlijke of complexe vragen verwijzen zij door naar gespecialiseerde rechtshulpverleners, zoals een advocaat. Sociaal-maatschappelijke hulpvragen plegen zij door te spelen naar het gemeentelijke buurtteam of een huisarts.

Er vallen wel verschillen op in werkwijze tussen rechtshulpverleners. Waar de medewerkers van de rechtswinkel zich vooral op de juridische vragen richten, vragen sociaal raadslieden uitgebreid door. De medewerkers van Het Juridisch Loket nemen wat dit betreft een tussenpositie in, al bewegen zij zich in de richting breder uitvragen en meer bemiddelen.

Met name sociaal raadslieden trekken doorgaans meer tijd uit voor een persoonlijke benadering van de rechtszoekende. Vaker stellen zij zich op als belangenbehartiger, door bijvoorbeeld te bellen namens hun cliënt, te corresponderen met de wederpartij of een aanvraag in te dienen.

Andere rechtshulpverleners zouden dit ook wel willen, maar stellen zich doorgaans terughoudender op. Zij hebben er ook minder tijd en ruimte voor en zijn er vaak ook minder voor toegerust.

3

Vraag en aanbod

Vraag en aanbod sluiten onvoldoende op elkaar aan

De vraag om en het aanbod aan rechtshulp lijken onvoldoende op elkaar aan te sluiten, met als gevolg dat rechtszoekenden in Amsterdam in een kwetsbare positie minder gemakkelijk een passende en blijvende oplossing vinden voor hun problemen. Toegang tot het recht is voor hen problematisch.

Dit type rechtszoekenden heeft immers vragen die verder gaan dan het juridische. Vaak spelen er ook financiële problemen, relatieproblemen of problemen op het gebied van gezondheid. Zij zijn vaak minder zelfredzaam.

De onderliggende problematiek wordt lang niet altijd voldoende geadresseerd door rechtshulpverleners, is onze indruk op basis van ons verkennende onderzoek. Veel rechtshulpverleners richten zich vooral op de voorliggende juridische vraag. De mate waarin zij toekomen aan de achterliggende problematiek wisselt sterk.

De rechtszoekende loopt hierdoor het risico niet of niet adequaat te worden doorverwezen of onvoldoende te worden geholpen door de rechtshulpverlener die mogelijk meer had kunnen doen.

4

Naar een holistische werkwijze

De zelfredzaamheid van de rechtszoekende als vertrekpunt

Om rechtszoekenden in een kwetsbare positie beter tot hun recht te laten komen is in onze ogen een holistische werkwijze aangewezen. Dat wil zeggen een werkwijze waarbij alle problemen aan de orde komen. Waarbij de kluwen aan problemen wordt ontward en niet alleen de acute juridische vraag wordt beantwoord, maar ook de onderliggende problematiek boven tafel komt.

In deze benadering nemen de rechtshulpverleners de zelfredzaamheid als vertrekpunt voor hun werkwijze. Zodat een passende route kan worden uitgestippeld naar een blijvende oplossing. Door de rechtshulpverlener zelf of door een andere hulpverlener.

Dit lijkt misschien meer werk, maar voorkomt dat de rechtszoekende na verloop van tijd weer voor de deur staat. Bovendien draagt deze benadering bij aan diens vertrouwen in de rechtsstaat.

‘Op weg naar passende rechtshulp’

Bij wijze van steuntje in de rug voor rechtshulpverleners, hebben wij op basis van ons onderzoek een speelse werkvorm ontwikkeld. Spelers behandelen aan de hand van speelkaarten lastige vragen van rechtszoekenden en zoeken samen op een routekaart naar een passende en blijvende oplossing. Aan het einde krijgen zij feedback van de rechtszoekende. De werkvorm stimuleert reflectie op beroepshouding en werkwijze: wat is het goede om te doen als rechtshulpverlener?

Bestel de werkvorm via de QR-code van de website van het lectoraat Responsieve rechtspraktijk.

KENNIS CENTRUM ONGELIJK HEID

Stichting Kenniscentrum Ongelijkheid

Bezoekadres: HvA – Theo Thijssenhuis (Wibautstraat 2, Amsterdam)

Postadres: Postbus 2171, 1000 CD Amsterdam

www.kenniscentrumongelijkheid.nl